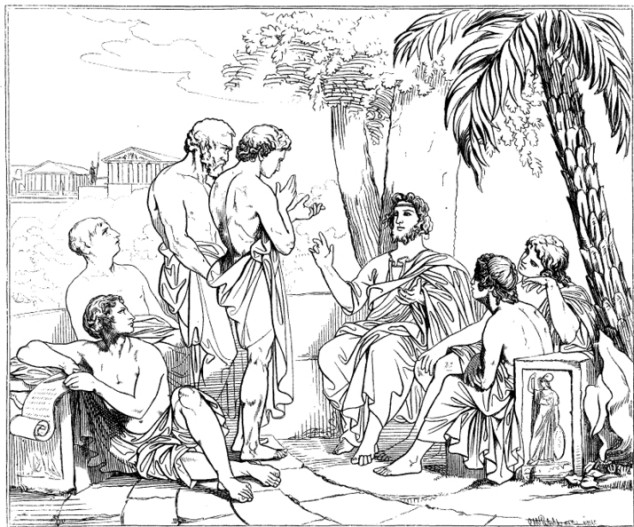

Az írástudók árulása Berényi Emőke

A címet Julien Benda 1927-ben megjelent esszéjétől kölcsönöztem, mely korában igencsak nagy port kavart. Benda szerint ugyanis a történelem során az írástudók, azaz az értelmiségiek nem gyakorlati célokat követtek, hanem az absztrakt Igazat és Jót kutatták. Az emberiség tehát a rosszat tette, de a jót becsülte, és ezen a szakadékon keresztül szívároghatott be a civilizáció a társadalomba. Az írástudók azonban a XIX. századtól egyre gyakrabban állították tudásukat valamilyen ideológia vagy hatalmi csoport szolgálatába. Benda szerint természetesen az értelmiséginek is lehet politikai meggyőződése. Csak akkor követ el árulást, amikor a cselekvés értékeit elébe helyezi a tudás értékeinek, vagyis amikor hallgat arról, hogy mi a Jó, és arról beszél, hogy a jelenlegi pártok közül melyik a jobb, melyiket kell támogatni és miért.

Távol álljon tőlem, hogy ezt a sok ponton vitatható, definiálhatatlan fogalmakkal apelláló és azóta százszor megdöntött, konzervatív gondolatmenetet kiterjesszem a vajdasági magyar közéletre, hiszen azzal úgy vagyok, mint Pelikán elvtárs a narancssal: kicsi, savanyú, de a miénk. Kinek citromízű, kinek édes, egy azonban biztos: mindannyian felelősek vagyunk alakulásáért. És éppen ez a – szónoklatokban gyakran ismételt frázisként felhangzó – közös felelősség az, ami miatt tollat ragadtam: hamarosan becsöngetnek, újabb tanév és vele együtt újabb reformfolyamat kezdődik el. Én mégsem az inkluzív oktatás viszontagságaitól félttem a gyerekeket, sokkal inkább a tanároktól. A nyolcadikosok botrányosan rossz szereplése a felvételi vizsgákon ugyanis elgondolkodtatott: tényleg ennyire reménytelen ez a generáció, vagy netán a tanügyben dolgozók sem tudnak mindig megbirkózni a feladataikkal?

Azt hiszem, mindannyiunkat okítottak olyan tanárok, akikre – finoman szólva – egy kutya idomítását sem bíznam, nemhogy egy gyerek nevelését. Nekem például több alkoholista

tanárom volt, sőt olyan is, akinek pszichiátriai igazolása volt róla, hogy nem alkalmas a gyerekekkel való foglalkozásra. Akadt olyan, aki csak képletek táblára írogatásával törődött akkor is, amikor az egyik osztálytársam elájult a terem közepén. Megegett, hogy valamelyik tanárom úgy „osztályozta” a kötelezően 60 másodperc alatt kitöltött röpdolgozatokat, hogy feldobta őket: amelyik a földre esett, egyes lett, amelyik a padra, az ötös. Egyszer pedig az osztályomból húszan kaptak egyenként négy-négy (!!!) „pecát” 45 perc leforgása alatt. Csupa olyan eset, amit a tanári kézikönyvek meg a módszertantanulmányok vastagon aláhúzott, piros betűs NE TEDD! felirattal látnának el.

Hogy ők hogyan kerültek mégis az iskolákba – noha tanulniuk kellett volna még – tanítani? Ahogy nálunk, faluhelyen mondanák, hát „vezával”. Bár híres vagyok végtelen naivitásomról, nem gondolom, hogy máshol nem a sógor-koma-jóbarát meg a pártkönyvecske dönt a felvételről. Csak úgy érzem, ez ebben az esetben nagyon nincs rendjén. Az ismeretségi körömből nemrég két, oklevéllel rendelkező fiatal pedagógust utasítottak vissza mondvacsinált okokkal. Az egyiküknek azt mondták, nem szívesen válnának meg attól a tanerőtől, aki tizenvalahány éve náluk tanít, hiába van csak tanítói diplomája. A másikat pedig kérdőre vonta a pszichológus, hogy milyen alapon merészel huszonévesen állást keresni, mikor még semmiféle élettapasztalata sincs. Közben ráírta a papírjára, hogy alkalmatlan, így látszólag igazoltan felvehették a másik jelentkezőt, a pár éve diploma nélkül ott tanítót.

Nos, kérem szépen, ha az összeesküvés-elméletek híve lennék, most azt mondanám: mi szándékosan hülyítjük el a gyerekeinket. Valahogy nem szeretnénk, ha írástudók lennének: tanuljanak inkább szakképzetlen emberektől, még véletlenül se olvassanak, ne számoljanak, soha ne beszéljenek idegen nyelveken, csak üljenek szépen otthon, és legyenek tévébámuló zombik. Remélem, a MNT újonnan megalakult oktatási tanácsának tagjai jobban szeretik a gyerekeiket, mint a sógor-koma-jóbarátaikat. Hiszen az a nemzet, aki nem törődik az utódaival, rövid idő alatt elenyészik. Így valósággá válhat, amit nemrégiben az egyik kollégám hallott egy magyarországi szájából: „Úgy vagyunk mi a határon túliakkal, mint a nagymamánkkal. Jó, hogy érezzük a jelenlétét, időnként elmegyünk hozzá, de tudjuk, hogy nemsokára úgyis meghal.”